Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Fjellsenter,
Brubakken 2, 2686 Lom
Norsk Tindesenter
Havnegata 2, 6300 Åndalsnes

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 04
fminpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/reinheimen

Reinheimen-Breheimen villreinutval v/Knut Granum

Saksbehandlar Kristine Sørlie **Vår ref.** 2021/446-6 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 16.03.2021

Reinheimen NP - dispensasjon - 2021 - 2024 - bruk av drone og helikopter for telling av villrein i Reinheimen NP - Reinheimen-Breheimen villreinutval v/Knut Granum

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har i møtet 12.03.21, sak 17/2021, gjort slik samrøystes vedtak i saka:

«Vedtak

Med heimel i naturmangfoldlova § 48 får Reinheimen-Breheimen villreinutval dispensasjon for å bruke drone, småfly eller helikopter, i samband med kalveteljing og strukturteljing av villrein i Reinheimen nasjonalpark og tilliggjande landskapsvernområde.

Dispensasjonen er gjeve med følgjande vilkår:

- *Dispensasjonen gjeld i samband med Kalveteljing 15.06-01.09, og Strukturteljing 15.09 – 15.10, i åra f.o.m. 2021 t.o.m. 2024.*
- *Drona skal haldast så høgt som mogleg innanfor gjeldande lovverk, for å skåne villreinen mest mogleg.*
- *Droneførar skal halde god avstand til villrein, på minimum 500 m*
- *Statens naturoppsyn Reinheimen v/ Per Olav Haugen (tlf. 970 57 213) eller Thomas Rødstøl (tlf. 915 47 617) skal ha beskjed om når teljingane blir gjennomført.*
- *Nasjonalparkforvaltninga skal etter kvart år ha ein kortfatta rapport om kvar flyginga har skjedd, samla omfang av flyging og positive/negative erfaringar. Film/bilete skal også leggjast ved rapporten (sfinpost@statsforvalteren.no).*

Vi gjer merksam på at dispensasjon gjeld i høve verneforskrifta for Reinheimen nasjonalpark og tilliggjande landskapsvernområde. Det er søkjer sitt ansvar å innhente løyve etter anna lovverk, frå kommunar og grunneigarar.»

Klage:
Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova § 28. Ei eventuell klage skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast til Nasjonalparkstyret for Reinheimen.

Med helsing

Kristine Sørlie
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Vedlegg:
Kopi av saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Reinheimen – 12.03.21, sak 17/2021.

Kopi til:
Statens Naturoppsyn v/Per Olav Haugen
Vågå kommune
Lom kommune
Finndalen fjellstyre
Skjåk kommune
Fjord kommune
Lesja fjellstyre
Lesja kommune
Villreinnemnd Reinheimen-Breheimen v/ Tor Taraldsrud
Rauma kommune
Mari Melbø Rødstøl
Statsforvalteren i Innlandet
Statens naturoppsyn v/Thomas Rødstøl
Stein Magne Grevrusten

Nasjonalparkstyret
for Reinheimen

Arkivsaksnummer: 2021/446-5 **Saksbehandlar:** Kristine Sørlie **Dato:** 05.02.2021

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	17/2021	12.03.2021

Dispensasjon - Reinheimen NP - 2021 - 2024 - bruk av drone og helikopter for telling av villrein i Reinheimen NP - Reinheimen-Breheimen villreinutval v/Knut Granum

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Reinheimen - 12.03.2021

Samrøystes som innstillinga.

Vedtak

Med heimel i naturmangfoldlova § 48 får Reinheimen-Breheimen villreinutval dispensasjon for å bruke drone, småfly eller helikopter, i samband med kalveteljing og strukturteljing av villrein i Reinheimen nasjonalpark og tilliggjande landskapsvernområde.

Dispensasjonen er gjeve med følgjande vilkår:

- Dispensasjonen gjeld i samband med Kalveteljing 15.06-01.09, og Strukturteljing 15.09 – 15.10, i åra f.o.m. 2021 t.o.m. 2024.
- Drona skal haldast så høgt som mogleg innanfor gjeldande lovverk, for å skåne villreinen mest mogleg.
- Droneførar skal halde god avstand til villrein, på minimum 500 m
- Statens naturoppsyn Reinheimen v/ Per Olav Haugen (tlf. 970 57 213) eller Thomas Rødstøl (tlf. 915 47 617) skal ha beskjed om når teljingane blir gjennomført.
- Nasjonalparkforvaltninga skal etter kvart år ha ein kortfatta rapport om kvar flyginga har skjedd, samla omfang av flyging og positive/negative erfaringar. Film/bilete skal også leggjast ved rapporten (sfinpost@statsforvalteren.no).

Vi gjer merksam på at dispensasjon gjeld i høve verneforskrifta for Reinheimen nasjonalpark og tilliggjande landskapsvernområde. Det er søkjer sitt ansvar å innhente løyve etter anna lovverk, frå kommunar og grunneigarar.

Dokument i saka

- Søknad om bruk av drone, frå Reinheimen-Breheimen villreinutval, 24.06.2020
- Kombinert rapport og søknad vedr. Dispensasjon motorisert ferdsel i Reinheimen-Breheimen, frå Reinheimen-Breheimen villreinutval, 28.10.2020
- Delegert vedtak i sak 2019/10892, dispensasjon til bruk av helikopter i samband med minimumstelling av villrein (2020-2024), og dispensasjon til bruk av drone i samband med strukturteljing (2019-2021).
- Bruk av droner i verneområder, brev frå miljødirektoratet 06.03.19.

Saksopplysningar

Søknaden

Reinheimen-Breheimen villreinutval v/ skretær Knut Granum søkjer 24.06.20 om dispensasjon til å bruke drone/småfly/helikopter til kalvetelling og struktutelling i Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde.

Reinheimen-Breheimen villreinutvalg søker om å få bruke drone til følgende registreringer:
1. Kalvetelling i perioden 15.06 – 15.07 (Breheimen og Reinheimen)
2. Strukturtelling i perioden 15.09 – 15.10 (Reinheimen og Breheimen)

Planen var at bruk av droner vil skje allerede i 2019, men usikkerhet om tilgang til mannskap og egnet utstyr gjør at vi ser for oss en prosjektperiode på 3 år.
Villreinutvalget vil også be nasjonalparkstyrene synkronisere/forlenge våre løyver til bruk av helikopter i Reinheimen-Breheimen villreinområde i forbindelse med minimumstellinger på vinteren; i perioden 10. januar til utgangen av mars hvert år. Statens naturoppsyn deltar på disse registreringene.

Villreinutvalet har 28.10.20 sendt ein rapport for (2020), og justert søknad om lågtflyging og bruk av drone, for å gjennomføre minimumstellinga, kalvetelling og strukturtelling for 2021-2025:
Kalveteljing:
Reinheimen-Breheimen villreinutvalg søker med dette om endret/utvidet periode for bruk av helikopter/småfly/drone i Reinheimen-Breheimen villreinområde til kalvetelling:
10.06. – 20.07. gjeldende for årene 2021-2025.

Strukturteljing:
Reinheimen-Breheimen villreinutvalg søker med dette om bruk av drone i Reinheimen-Breheimen villreinområde til strukturtelling:
15.09. – 20.10. gjeldende for årene 2021-2025.

På telefon 03.02.21, opplyser Knut Granum at dei no også er involvert i arbeidet med ny kvalitetsnorm for villein i regi av NINA. NINA skal mellom anna bistå under strukturtellinga, og vil ta i bruk nytt avansert utstyr for registreringsarbeidet.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har delegert forvaltningsmyndigheit for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde og naturreservat i medhald av naturmangfaldlova § 62 og nasjonalparkstyret sine vedtekter, sist revidert 01.03.2020.

Søknaden er vurdert i samsvar med:

- Forskrift for Reinheimen nasjonalpark, 24.11.2006
  Forskrift for Ottadalen lvo, 24.11.2006
- Forskrtift for Lordalen lvo, 24.11.2006
- Forskrift for Finndalen lvo, 24.11.2006
- Forvaltningsplan for Reinheimen, 2010
- Naturmangfaldlova, 2009

Verneformål – forskrift

Formålet med oppretting av Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde er fyrst og fremst knytt til naturkvalitetane i området, der leveområdet til villreinstammen i Reinheimen-Breheimen villreinområde står sentralt, jf. føremålet § 2 i verneforskriftene.

All motorisert ferdsel er i utgangspunktet forbode i Reinheimen nasjonalpark, jf. § 3 pkt. 6.1 i verneforskrifta; *Motorferdsel på land og på vatn, og bruk av luftfartøy lågare enn 300 meter over bakken, er forbode*.
§ 3, pkt. 6.3. opnar for at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til *e) Flyging lågare enn 300 meter over bakken i samband med beitedyrleiting og dyreteljingar.*

Etter lov om motorferdsel i utmark er små luftfarty som drone ikkje rekna inn, da den lova berre omfattar farkostar som er store nok til å frakte ein person. I Reinheimen er det eit eige punkt som regulerer denne typen farkostar. I verneforskrift for Reinheimen § 3, pkt. 7.2 står følgjande: *«All unødvendig støy skal unngåast. Bruk av motor på modellfly, modellbåt mv. er forbode….»* Det blir tolka slik at «mv.» omfattar dronar.
I landskapsvernområda er denne type farkostar ikkje regulert gjennom vernereglane, men all ferdsel skal skje med omsyn, utan skade på naturmiljø, og dyrelivet skal ikkje uroast (jf. verneforskrifter § 3, pkt. 4.1. Generelt om ferdsel).

Forvaltningsplan

Forvaltningsplan for Reinheimen utdjupar forbodet mot motorferdsel (4.7.2 Retningsliner):
I Reinheimen nasjonalpark er motorisert ferdsel i utgangspunktet forbode og særleg konfliktfylt fordi nasjonalparken skal vere skjerma for unødvendig støy og uro. Transportar skal ha eit klårt nytteformål.

Forvaltningsplan for Reinheimen frå 2010 gir ikkje føringar for bruk av droner, ettersom det var ein lite brukt teknologi da planen vart utarbeidd.

Naturmangfaldlova

Bruk av drone er forbode i Reinheimen nasjonalpark. Føremålet med tiltaket er heller ikkje omtalt i verneforskrifta som eit unntak nasjonalparksyret kan gje dispensasjon til. Søknaden

om bruk av drone må derfor behandlast som dispensasjon frå vernevedtak, § 48 i naturmangfaldlova (NML).

Naturmangfaldlova § 48 sett strenge krav til når ein dispensasjon eventuelt kan vurderast, og opnar for dispensasjon for tiltak som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkår må vera oppfylt. Dispensasjon *må* heller ikkje gjevast sjølv om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruksar frå overordna myndigheiter spiller også inn. Dispensasjonsheimelen i naturmangfaldlova § 48 kan ikkje nyttes for å utvide ramma gjeve i vernevedtaket, men skal være ein sikkerheitsventil som skal fange opp heilt spesielle tilfelle som ikkje ble vurdert på vernetidspunktet.

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningsliner i forvaltningsplan og naturmangfaldlova § 48 må søknaden også vurderast etter naturmangfaldlova, herunder dei miljørettslege prinsipp i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7.

Presedens

I enkeltsaker skal ein vurdere verknaden av presedens ved at andre kan få dispensasjon til liknade tiltak i verneområdet. Dette følgjer ikkje minst krav til likebehandling. Presedensvurdering bør vera så konkret som mogleg.

Vurdering

Verneverdiane i Reinheimen er i stor grad knytt til naturverdiar. Motorferdsel og bruk av drone kan virke negativt på fauna i ein sårbar fase som kalving/hekking. Rovfugl og villrein er særleg utsett. I tillegg er støy frå motorisert ferdsel og drone generende på friluftslivet. Når det gjeld vurdering av helikopter/småfly til dyreteljingane, så vert det her vist til vurdering i delegert vedtak 07.08.19, sak 2019/10892, *dispensasjon til bruk av helikopter i samband med minimumsteljing av villrein (2020-2024).*

Føremålet med søknaden frå Reinheimen-Breheimen villreinutval om bruk av drone, gjeld eit dokumentert behov knytt til forvaltning av villreinbestand. Leveområdet til villrein er eit sentralt verneføremål i Reinheimen nasjonalpark, og omsynet til villrein er viktig i nasjonalparkstyret sin behandling av saker i verneområdet. Samstundes blir villreinstammen forvalta på bestandsnivå, med mål om ein berekraftig storleik på bestand etter beitegrunnlaget. Ei god bestandsforvaltning med friske villreinflokkar er avgjerande for å ivareta villrein i Reinheimen. Villreinutvalet står for den praktiske delen av bestandsforvaltninga, og har eit akseptert behov for motorferdsel og ta i bruk drone i sitt arbeid i villreinområdet.

I brev datert 06.03.2019 frå Miljødirektoratet til nasjonalpark- og verneområdestyre og kommunar med forvaltningsmynde omtalast bruk av drone i verneområde, m.a.;
Ulempene og skadepotensialet med bruk av droner er vel kjent, både i forhold til friluftsliv og dyreliv. Samtidig kan bruk av droner ha stor nytteverdi, f.eks. ved bruk i naturforvaltning og ulike typer næringsvirksomhet. Dette gjelder ikke minst når bruk av droner kan redusere kjøring på barmark eller redusere bruken av fly/helikopter.
Vidare er særskilt dispensasjon omtalt:

For områder med forbud mot bruk av droner kan det både for tamreindrift, sauenæring, oppsynsvirksomhet mv vurderes å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. De vurderingene som skal gjøres av hjemmelsforhold, naturtilstand, sårbarhet og skjønnsmessige forhold fremgår generelt av Miljødirektoratets "Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter".

I Forvaltningsplan for Reinheimen er forholdet til å gi dispensasjon ikkje diskutert spesielt, men bruk av drone kan vera særleg konfliktfylt fordi nasjonalparken skal vera skjerma for unødig støy og uro. I høve støy, er lyden av elektrisk drone godt merkbar på kort avstand, men jo lengre avstand, jo mindre lyd. Ved bruk av drone er det svært viktig å halde god avstand til sårbare lokalitetar for rovfugl og vilt.

Drone er ein relativt ny sakstype og forvaltningspraksisen for behandling av slike søknader er framleis liten i Reinheimen, men dei siste åra er det behandla fleire søknader om bruk av drone. Nasjonalparkstyret har utarbeida ei matrise for kva føremål det blir gjeve dispensasjon til. Det er gjort ei vurdering for å skilje ut kva føremål som er kurrant og ikkje, og aktuelle vilkår for å avbøte på eventuelle ulemper for verneverdiar.

Bruk av drone i villreinregistrering er relativt nytt, men det er hausta erfaringar m.a. frå Rondane. I *Villreinen 2019* er ein artikkel om drone på trykk; *Erfaringer fra Rondane – Drone som alternativ til flytelling.* Bruk av drone til minimumsteljing vart testa ut i Rondane sør i 2016. Dronane (to ulike typar) vart testa på ein fostringsflokk på over 1000 dyr og ein på 30-40 dyr, ved at personell tok seg inn med snøskuter 4-500 meter frå flokkane før dronane vart flydd opp til tillat høgde på 120 meter og inn over flokkane. Reinen la merke til begge dronane, og nokre reiste seg og trakk saman, men ingen fluktreaksjon. Erfaringane var såpass gode at villreinutvalet investerte i utstyr og dei siste 3 åra har drone erstatta bruk av småfly under minimumsteljing. Det er også testa ut under kalveteljing. Artikkelen konkluderer med at bruk av drone til villreinteljing verkar ikkje å uroe dyra i nemneverdig grad. Videoopptak frå teljingar i Rondane sør skal samanfattast som vurderingsgrunnlag med tanke på dispensasjonar til bruk av drone for viltregistreringar også i verneområde, heiter det i artikkelen. Artikkelen tek elles opp ein del tips om dronebruk, eigna type drone til formålet mm.

I rapporten frå Reinheimen-Breheimen villreinutval, 28.10.21, går det fram at det vart testa bruk av drone til kalveteljing i Tundradalen (Breheimen) i juni 2020. Bilete under vart teke ca. 70-80 meter over bakken, og dyra viste ingen reaksjon før drona kom under 60 meter over bakken. Rein kikka opp etter drona, men beite likevel roleg vidare. Det var altså inga stressreaksjon i flokken på grunn av drona. Dronepiloten hadde i følgje søkar ein avstand til flokken på ca. 400 meter.

Strukturteljing blir utført etter jakta i brunstperioden, da både simle og bukk er samla i flokkar, og skal gi eit representativt bilete kjønnsforholdet og alderssamansetning i stammen. Strukturteljinga er utført av bakkemannskap som finn flokkane til fots og brukar kikkert, diktafon, foto og videoutstyr. Søkjar skriv at det er interessant å teste ut bruk av drone for å få betre bildegrunnlag, og sikrare data på strukturen i villreinbestandene.

Villreinteljingar er viktig for forvaltning av villreinbestanden, og for verneføremål og verneverdiane i Reinheimen. Både kalveteljing og strukturteljing går også inn under måleparametre i «Miljøkvalitetsnorm for villrein», eit arbeid som startar opp i 2021. Dei lokale villreinutvala skal bidra i dette arbeidet, i samarbeid med NINA. Som det går fram av søknaden er drone ein effektiv måte å registrere andel eldre bukk pr simle på etter jakt.

Minimumsteljinga i januar blir gjennomført med helikopter, og dispensasjon til dette er gjeve i 2019, og gjeld fram til om med 2024. I denne søknaden er det kalveteljing og strukturteljing som skal vurderast, men søkjar har peika på at dei ønskjer ei samordning av sine søknader om motorferdsel/drone for alle villreinteljingar, slik at dei gjeld for same periode.

Tiltaket må vurderast mot naturmangfaldlovas §§ 8-12, jf. § 7.
Kunnskapsgrunnlaget (§ 8) er vurdert som tilfredsstillande i området. Basert på villreinregistreringar ved bruk av drone i andre villreinområde er det opparbeida ein viss kunnskap. Bruk av drone til villreinregistreringar, er viktig for kunnskapen om forvaltninga av villreinbestandane i Reinheimen-Breheimen villreinområde. Nasjonalparkforvaltar meiner at det er tilstrekkeleg kunnskap om området, og konsekvensane av tiltaket.
Det er viktig at tiltaket blir gjennomført på ein skånsam måte for å redusere påverknaden på villreinen. Dersom vilkåra i dispensasjonen blir følgt, er det ikkje nødvendig å ta i bruk *føre-var-prinsippet (MNL § 9)* i samband med søknaden.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10)
Den samla belastninga som økosystemet blir utsett for er vurdert som liten, og ein kan heller ikkje sjå at bruken av drone i dette tilfellet vil påverke verneføremålet eller verneverdiane

nemneverdig. Korleis villreinen eventuelt blir påverka på sikt, må vurderast ved evaluering av framtidig bruk av drone til dette føremålet.
Tiltaket vil ikkje skape uheldig presedens, da Reinheimen-Breheimen villreinutval har ansvar for villreinteljingar og forvaltning av villreinbestand i villreinområdet. Tiltaket er og viktig i arbeidet med «Kvalitetesnorm for villrein» i regi av NINA.

Tiltaket medfører ikkje miljøforringing dersom det blir utført på ein omsynsfull måte, og NML § 11 blir såleis ikkje vurdert som relevant. Bruk av drone/småfly/helikopter er i dette tilfellet effektive metodar, som gir forbigåande og stuttvarig uro, jf. NML § 12, om *«miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder».*

Villreinteljingane er av stuttvarig omfang, og belastning for verneverdiane i området er vurdert å vera nødvendige og akseptable. Perioden det er søkt om er på sommaren og i etterkant av villreinjakta, der villrein er mindre sårbar. Dispensasjon skal gjelde fram til og med 2024, slik at ein ved fornying av dispensasjon kan samordne behandling av søknader om motorferdsel og bruk av drone til villreinteljingane i verneområdet.